

«ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΡΩΣΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ»

Αγαπητοί αναγνώστες, οι δύσκολοι καιροί που διανύουμε και τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν είχαν επίπτωση και στις καθιερωμένες μας συναντήσεις με το αδελφοποιημένο Κλασικό Γυμνάσιο της Αγίας Πετρούπολης, στην Αθήνα και τη Ρωσία. Δεν χαθήκαμε, όμως, επικοινωνούμε και ανταλλάσσουμε τα νέα μας. Χαρήκαμε πολύ που οι μαθητές του Κλασικού Γυμνασίου, την εποχή της πανδημίας, κατάφεραν να ανεβάσουν μια καταπληκτική θεατρική παράσταση και λυπηθήκαμε, ακούγοντας ότι νοσταλγούν πολύ τις εκπαιδευτικές τους εκδρομές στην Ελλάδα και τις συναντήσεις μας, οι μνήμες των οποίων ζωντανεύουν στα κείμενα που μοιράστηκαν μαζί μας.

Το "Vade mecum" των Ρώσων μαθητών (αποσπάσματα από τις ταξιδιωτικές τους σημειώσεις)

Πωλίνα Σιροτά, (Απόφοιτος της Γ' Λυκείου του Κλασικού Γυμνασίου της Αγίας Πετρούπολης)

«Ξεκινώντας για την Ιθάκη, προσευχόμενος ο δρόμος μου να είναι μακρύς, γεμάτος ανακαλύψεις, χαρά και περιπέτειες. Όπως και έγινε.

Αρχικά, έντονη και ξεχωριστή εντύπωση μου έκαναν οι επισκέψεις στην Ακρόπολη της Αθήνας και την Πύλη των Λεόντων στις Μυκήνες, όπου μπόρεσα να δω, ζωντανά, το προσώπιο του Αγαμέμνονα, (για την ακρίβεια, το αντίγραφο αυτού σε ένα γνήσιο ελληνικό μουσείο!). Γενικά, ένωθα παράξενα, συνειδητοποιώντας ότι μπορώ, σχεδόν, να ακουμπήσω αυτά που από τα παιδικά μας χρόνια βλέπαμε, στα σχολικά μας βιβλία, και αυτή η εμπειρία αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό μέρος της εκδρομής μας.

Από την άλλη πλευρά, πιο συναρπαστικές από τις επισκέψεις στους κλασικούς τουριστικούς χώρους των καρτ ποστάλ φάνηκαν οι αμέτρητες αναβάσεις σε άγριες πλαγιές με άγνωστα χαλάσματα, τα οποία ανακαλύπταμε εκ νέου, οι νυχτερινές βόλτες (σχεδόν νυχτερινές), οι μετακινήσεις μας, μέσα από φιδωτές

στροφές, στις ορεινές διαδρομές που κάναμε με ένα τεράστιο πούλμαν, οι βραδινές διαλέξεις και οι πρόβες, όταν, πια, δεινώσαμε τα πόδια μας και ο εγκέφαλός μας κόντευε να πάθει μπλακάουτ, το γράψιμο του ημερολογίου και οι εφημερίδες στην κουζίνα: είναι πιο ενδιαφέρον να θυμάσαι ακριβώς όλα αυτά, να τα διαβάζεις και να τα διηγείσαι.

Τη δεύτερη ημέρα της εκδρομής, φτάσαμε στη Σπάρτη. Μου θύμισε κάποιον παππού με παράσημα στο στήθος από τους αρκετούς πολέμους που πέρασε, ο οποίος βγήκε στη σύνταξη και, τώρα,

ήσυχα φυτεύει τις αγγουριές στις πλαγιές του. Ήταν, ήδη, αργά και η ακρόπολη ήταν κλειστή. Γενικά, η ύπαρξη περιφραγής στην ακρόπολη με στενοχώρησε, διότι, ως γνωστόν, τα τείχη της Σπάρτης είναι οι άνδρες της! Εφόσον η κατάσταση ήταν δεδομένη, σκεφτήκαμε δύο λύσεις: είτε να γυρίσουμε με άδεια χέρια είτε να σκαρφαλώσουμε στον φράχτη. Φυσικά, διαλέξαμε τη δεύτερη, πιο περιπετειώδη μέθοδο και περάσαμε στον αρχαιολογικό χώρο από το μυστικό πέρασμα. Ελπίζω να μην κάναμε κάποια παράβαση, αφού ο χώρος δε διέθετε κάποιο φυλάκιο ή ταμείο· παρ'όλα αυτά, οι αρχαίοι Σπαρτιάτες θα είχαν στενοχωρηθεί! Έτσι, δεν το ξανακάνουμε! Εξάλλου, οι υπόλοιποι λόφοι, στον δρόμο μας, ήταν τελείως άγριοι και δεν είχαν καμία περιφραγή. Δε συναντήσαμε ούτε Κύκλωπες ούτε Λαιστρυγόνες, όμως, βρεθήκαμε στους βάλτους της Στυμφαλίας, όπου ζούσαν, το πάλοι ποτέ, οι ομώνυμες όρνιθες. Όποιος βρεθεί εκεί, καταλαβαίνει, αμέσως, για ποιον λόγο οι όρνιθες διάλεξαν αυτόν τον χώρο. Μό-

νο αυτές μπορούσαν να συνυπάρχουν με τόσο αγκαθωτά πουρνάρια. Μήπως, όμως, αντίθετα, αυτά τα πουρνάρια υιοθέτησαν τις συνήθειες των άγριων γειτόνων τους και απέκτησαν αγκαθωτά φύλλα, σε μορφή μεταλλικών πτερών; Όταν κάποια στιγμή τα βελανίδια από τα πουρνάρια άρχισαν να προσγειώνονται στα κεφάλια μας, εξαφανίστηκε και η τελευταία αμφιβολία για την ιδέα μας, αν και ήμασταν σίγουροι ότι οι «φταίχτες» του «βομβαρδισμού» ήταν οι ημιάγριοι «σάτυροι» μας, και όχι τα αρχαία πτηνά.

Όσον αφορά στους σάτυρους... σε όλη την εκδρομή προετοιμάζαμε μια σκηνή από τους «Ιχνηυτές» του Σοφοκλή. Να κάνουμε, ωστόσο, πρόβες μόνο στο ξενοδοχείο, θα ήταν βαρετό. Συνεπώς, αναζητούσαμε, για τις πρόβες μας, αρχαία αμφιθέατρα, μέχρι που ανασύραμε, από τη φαρέτρα μας, τρεις ή τέσσερις αρχαίες σκηνές, όπως, για παράδειγμα, το θέατρο της Επιδαύρου, ακόμα και ένα σκαρφαλωμένο ψηλά στο βουνό, στον Αρκαδικό Ορχομενό. Ο βασικός μας στόχος ήταν να παρουσιάσουμε το εν λόγω σατυρικό δράμα στο αδελφοποιημένο, με εμάς, σχολείο «Πρότυπο Εκπαιδευτήριο Αθηνών». Εκεί, όχι μόνο «ανταλλάξαμε» παραστάσεις, αλλά και μιλήσαμε, με μεγάλο ενδιαφέρον, με τους Έλληνες μαθητές. Επιπλέον, μας άφησαν να παρακολουθήσουμε το μάθημα για τον Επιτάφιο λόγο του Περικλή.

Ναι, το ταξίδι μας δεν είχε μόνο διασκεδαστικό και λίγο «παραβατικό» χαρα-

κτήρα. Προσπαθήσαμε να διδασκόμαστε από τον καθένα που διέθετε γνώση και πρώτα από όλα ο ένας από τον άλλον, ακολουθώντας τη συμβουλή του Καβάφη: «να μάθεις και να μάθεις απ' τους σπουδασμένους». Κάθε ημέρα, στον δρόμο για τη νέα αρχαία κορυφή ή στο ξενοδοχείο μετά το δείπνο, οργανώναμε διαλέξεις ή ομιλίες. Ο καθένας έπρεπε να ετοιμάσει έστω μια παρουσίαση.

Κάτι άλλο: έχετε κάνει πικνίκ με διττούς λόγους, μέσα στον κρατήρα ενός ανενεργού ηφαιστείου στα Μέθανα; Το βλέμμα δε του οδηγού μας, τη στιγμή που κατάλαβε ότι ετοιμαζόμαστε να σκαρφαλώσουμε εκεί με τις προμήθειές μας, θα μείνει στην ιστορία. Το θέμα των διττών λόγων ήταν άκρως απαιτητικό: «αριστοκρατία ή δημοκρατία». Ως συνήθως, για έναν ανεξήγητο λόγο, νίκησαν οι δημοκράτες...

Μας έτυχαν και άλλα πολλά. Διαβάζαμε πινακίδες στη Γραμμική Γραφή Β', ζήσαμε την «εγκοίμηση» στην Επίδαυρο, είδαμε, ταυτόχρονα, τρεις θάλασσες από την Ακροκόρινθο, περπατήσαμε στον Μυστρά, ακούσαμε την ιστορία για την κουκουβάγια της Αγίας Φωτεινής από τον κ. Παπαθεοδώρου, στην Αρχαία Μαντινεία, προλάβαμε να χαθούμε, ουκ ολίγες φορές, κάναμε μπάνιο στην νοεμβριάτικη θάλασσα... Μάλλον, κάτι ξέχασα, επειδή έχει περάσει πολύς καιρός και δεν είναι και βέβαιο ότι έγιναν στην πραγματικότητα, αν και θέλω πολύ να πιστέψω ότι είναι αλήθεια.

Με λίγα λόγια, αυτή ήταν η περιπέτεια που έτυχε να ζήσουμε, αν και, τελικά, το πόδι μας δεν πάτησε στην Ιθάκη! Κάποτε, θα φτάσουμε και εκεί... Έχουμε χρόνο μπροστά μας!

Στανισλάβα Χιζνιακόβα, (απόφοιτος 2019 του Κλασικού Γυμνασίου της Αγίας Πετρούπολης)

ρίσουμε τις μυστηριώδεις «σίλου-έτες» των δέντρων, που θύμιζαν έντονα τους Έντς από τον «Αρχοντα των δαχτυλιδιών». Η πινακίδα, στο δώροφο κτήριο του ξενοδοχείου, έφεγγε στολισμένη με φωτάκια παρόμοια της χριστουγεννιάτικης γιρλάντας, δεν υπήρχε, όμως, φως στα παράθυρα.

Πολύ γρήγορα, μας έδωσαν τα δωμάτια· ήδη είχαμε συνηθίσει τον ταχύ ρυθμό της ζωής μας στην Ελλάδα. Πέταξα τη βαλίτσα μου δίπλα στο κρεβάτι, ξάπλωσα πάνω στο κάλυμμα, σε στάση «αστε-

ρία» και βρισκόμουν σε δίλημμα αν έπρεπε να περιμένω το δείπνο ή μπορούσα να κοιμηθώ αμέσως. Εκείνη τη στιγμή, την πόρτα του δωματίου χτύπησε η καθηγήτρια Ίννα Βίκτωροβνα, η οποία προσκαλούσε όσους ήθελαν σε βραδινή βόλτα.

Σαφώς και δεν μπορούσα να μη βρεθώ ανάμεσα στους επιθυμούντες. Μου φαίνεται - και η γνώμη μου δεν άλλαξε με τον χρόνο - ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη γοητεία από το να περιπλανιέσαι σε μια άγνωστη πόλη, κατά τις ώρες που,

με τον καλύτερο τρόπο, απογυμνώνουν την ψυχή της. Οι δείκτες του ρολογιού πλησίαζαν μεσάνυχτα, όσο εμείς, οι ελάχιστοι, (εκτός εμού, του Τίμου και των δύο καθηγητριών, για βόλτα βγήκαν μόνο δύο άτομα) βαδίζαμε προς άγνωστη κατεύθυνση στους ήσυχους δρόμους.

Θυμάμαι πως βγήκαμε στην πλατεία η οποία, ακόμα και τώρα, παραμένει, στη μνήμη μου, ανώνυμη. Τα τριώροφα σπιτάκια περικύκλωναν στενά μια τεράστια φτελιά, ένα σοκάκι που κατέβαινε από τον λόφο παρουσίαζε άνοιγμα, από το οποίο φαινόταν το πε-

ρίγραμμα του κάστρου και πάνω από όλα αυτά υψωνόταν επιβλητικό βουνό. Για κάποιον λόγο, τα κλαδιά του δέντρου ήταν στολισμένα με τις ίδιες γιρλάντες, όπως και η ταμπέλα του ξενοδοχείου, και όλο αυτό το τρεμουλιασμα του φωτός δημιουργούσε τόσο παραμυθένια ατμόσφαιρα, που ήθελα να τραγουδήσω (δεν ξέρω), να χορέψω (δεν ξέρω καθόλου) και να πιστέψω στην ύπαρξη των ξωτικών. Αντί αυτού, ξαφνικά, άρχισα να απαγγέλλω το ποίημα της Σαπφούς που θυμόμουν για τον έρωτα».

(Μάρτιος 2018)

Η Ελλάδα είναι η χώρα των μουσείων. Μόνο την τελευταία ημέρα της εκδρομής, όμως, το νιώσαμε πραγματικά. Εφόσον δεν προλάβαμε να επισκεφτούμε ΤΟ μουσείο, το μουσείο των μουσείων, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών, ξεκινήσαμε για το γνωστό Μουσείο Μπενάκη.

Άλλο ένα συνηθισμένο μουσείο, λέγαμε, όπως άλλα πολλά σε κάθε ελληνική πόλη. Έχοντας κουραστεί προς το τέλος του ταξιδιού και, αφού, ήδη, απολαύσαμε τα μουσεία αρκετά, περιμέναμε να βαρεθούμε, όμως, έγινε το αντίθετο. Μέσα στην εβδομάδα της εκδρομής, προλάβαμε να «εμποτιστούμε» με τις εντυπώσεις και, τώρα, διασχίζαμε τις αίθουσες με λαχτάρα, μελετώντας κάθε μικρό νόμισμα της νομισματικής συλλογής: ποιος, τελικά, να είναι χαραγμένος σε αυτό; Λέτε να είναι δελφίνι; Ένα παρόμοιο με αυτό έχου-

Γρηγόριος Σόλνυσκι, (Απόφοιτος της Γ' Λυκείου του Κλασικού Γυμνασίου της Αγίας Πετρούπολης)

«Θαύματα ανέλπιστα μην ορκιστείς δε γίνονται, αφού κι ο Δίας, των Ολυμπίων πατέρας, μέρα μεσημέρι τη νύχτα του άπλωσε, του ήλιου τη λάμψη κρύβοντας. Ψιλή τρεμούλα τους ανθρώπους πέρασε· κι όλα είναι τώρα πιστευτά, μην πεις ανέλπιστα· κι ούτε κανέναν να σαστίσει αν δει δελφίνια ν' αλλάζουν την υγρή τους κατοικία με τ' άγρια ζώα, αυτά ποθώντας τα ηχερά θαλάσσια κύματα, αντί για τη στεριά κι εκείνα, τα βουνίσια δάση.»
(Αρχίλοχος, fr. 74 Diehl)

με δει στην Κόρινθο, πρόσφατα. Και αυτό, μάλλον, είναι από τη Λακωνία. Και από εκεί περάσαμε σύντομα. Αίγινα; Εκεί δε φτάσαμε, αλλά τα παιδιά των προηγούμενων εκδρομών του σχολείου μας ταξίδεψαν ως εκεί και το ίδιο το νησί έγινε, πολλές φορές, θέμα στις διάφορες αναφορές

μας. Συνεπώς υπάρχει μεγάλη επιθυμία να πάμε και εμείς εκεί.

Το ίδιο έγινε και στις αίθουσες της κεραμικής: χαρήκαμε που συναντήσαμε, εκεί, τους «παλαιούς γνωστούς», τη χρήση των οποίων ανακαλύψαμε, ήδη, από την αρχή της εκδρομής, σε ένα άλλο

αθηναϊκό μουσείο, αυτό του Κεραμικού. Παραδείγματος χάρη, είδαμε κάποια παιχνίδια άγνωστης χρήσης σαν αυτά, που σε μεγάλο αριθμό, υπάρχουν στην Επίδαυρο, στο ιερό του Ασκληπιείου (εκεί, βέβαια, είχαν μια χρησιμότητα: οι επισκέπτες άφηναν εκεί εκείνο το μέρος του σώματος, που έπρεπε να θεραπευτεί) και, για κάποιον λόγο, στις Μυκίνες. Κάποια αντικείμενα, ωστόσο, συνέχιζαν να μας προκαλούν απορία, όπως, π.χ. το κυκλαδικό «τηγάνι» που συναντήσαμε... Τελικά, χάρη στο Μουσείο Μπενάκη, αποκτήσαμε την αίσθηση της ολοκλήρωσης του ταξιδιού και πειστήκαμε, όπως μας έμαθε και ο Αρχίλοχος, ότι τα μη αναμενόμενα γίνονται!...

Όσον αφορά στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το αφήσαμε για την επόμενη φορά!

Τιμόθεος Ορλώφ, (Απόφοιτος της Γ' Λυκείου του Κλασικού Γυμνασίου της Αγίας Πετρούπολης)

αφορετικό, σαν μια νέα πραγματικότητα. Μέχρι να επισκεφτώ την Ελλάδα, δεν έβλεπα καμία κατ' αρχάς διαφορά: να φάω λεμόνι ή φραγκόσυκο... αφού και τα δύο φυτρώνουν εδώ, σε κάθε γωνία! Όλα τα χρήματα που είχα, τα ξόδεψα, χωρίς δεύτερη σκέψη, για το μέλι. Συνεπώς, τύχαινε να βρισκω τροφή στη φύση. Και, με μεγάλη συνέπεια, δοκίμαζα

φραγκόσυκα και λεμόνια, με μέλι και χωρίς, αλλά δεν κατάφερα να αγαπήσω ούτε τα μεν ούτε τα δε.

Από την άλλη μεριά, ανακάλυψα κάτι άλλο, πολύ πιο αξιόλογο: το ελληνικό μέλι δε μοιάζει με κανένα που είχα γνωρίσει μέχρι τότε! Και έστω μόνο για το μέλι, θα γυρίσω, πολλές φορές, στην Ελλάδα, ίσως, μάλιστα, θα συνηθίσω τότε και τη γεύση των λε-

μονιών και των φραγκόσυκων.

Μέχρι να ταξιδέψω στην Ελλάδα, ήξερα, βέβαια, κάποια πράγματα τόσο για την ιστορία, όσο και για τη θρησκεία, αλλά δεν ήμουν σε θέση να συνδέσω, στο μυαλό μου, αυτές τις γνώσεις με την πραγματικότητα. Έμαθα δε ότι αυτή η σύνδεση είναι δυνατή, όταν κοιτάς τις στήλες με τις ρίζες που οδηγούν στο παρελθόν και τις κορυφές που

τείνουν στο μέλλον, τους αρχαίους ναούς, στους οποίους ακόμα ζουν τα πνεύματα του τόπου (genii loci), αλλά και τους πέτρινους σωρούς που εκφράζουν, σαν ανάγλυφα, την ισχύ της αρχαιότητας.

Συνεπώς, έχοντας νιώσει ότι είμαι πραγματικά κοντά στο παρόν της θρησκείας και της ιστορίας, με μια νέα ματιά, είδα αυτές τις δυο επιστήμες, άρα και τον κόσμο ολόκληρο.

Αλεξάνδρα Στόλνερ, (Απόφοιτος της Γ' Λυκείου του Κλασικού Γυμνασίου της Αγίας Πετρούπολης)

μεταφράζαμε τις επιστολές του Αποστόλου Παύλου. Δίπλα μας, πηγαινοέρχονταν οι τουρίστες, ακούγονταν διάφορες γλώσσες, ενώ εμείς, σαν «ζωντανά εκθέματα», επαναλαμβάναμε στη δική μας «μητρική», την αρχαία ελληνική: «*Εάν ταίς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλώ και τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα*

χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον». Αυτά μας δίδασκε ο Απόστολος μέσα από τις χιλιετίες, και εμείς, με όσες δυνάμεις διαθέταμε, προσπαθούσαμε να έχουμε την αγάπη, μιλώντας αυτήν την αγγελικά παράξενη γλώσσα, για να μην ηχοούμε σαν κάποιο ακατανόητο κύμβαλο.

Στο σχολείο μας, έχουμε δια-

βάσει πολλά σημαντικά αρχαία ελληνικά κείμενα, όμως, αυτό είχε κάτι παραπάνω από τα υπόλοιπα: μια φορά και έναν καιρό, ζούσε, κάποτε στο μακρινό παρελθόν, κάποιος Απόστολος Παύλος, που έκανε αγαθές πράξεις και κήρυττε φλογερά στους Αθηναίους, από τον Άρειο Πάγο, τη δύναμη της αγάπης. Και να! Υπάρχουμε εμείς, τα παιδιά

του 21^{ου} αι., καθόμαστε με άνεση στον ίδιο τον Άρειο Πάγο, κοιτάμε τα ίδια οικοδομήματα της Ακρόπολης, τα οποία ήταν ορατά, από εδώ, στο πλήθος Αθηναίων που μαζεύονταν, για να ακούσουν τα λόγια του Αποστόλου και μεταφράζουμε τον λόγο του. Ακριβώς αυτό το δέσιμο των εποχών, των πολιτισμών και των ανθρώπων έγινε η πιο λαμπερή εντύπωση που μου χάρισε η Ελλάδα.

